

Roruga

El recent lliurament dels premis Goya de l'Acadèmia del Cinema Espanyol ha motivat aquesta reflexió que pot ser considerada a contracorrent a hores d'ara: no sembla que hi hagi res a dir davant dels temps de glòria pels quals el cinema espanyol sembla estar passant, en l'acceptació tant per part del públic com de la crítica. En aquests moments de glòria, com deia, qui s'atreveria a analitzar la situació que travessa el nostre cinema que no sigui en termes triomfalistes i d'elogi i enhorabona? Idò com que de triomf i èxit ja en parlen a bastament en els col·loquis radiofònics i altres mitjans de comunicació associats a les mateixes empreses i institucions que emparen, promocionen i sovint patrocinen aquestes pel·lícules, una reflexió menys superficial que no una simple anàlisi dels resultats de la taquilla sembla almanco adequada.

La situació, diguem-ne, "real" que travessa el cinema espanyol és la d'una cinematografia que, després de molts d'anys d'incertesa que van degradar perillósament aquesta indústria, aconsegueix consolidar-se i estabilitzar-se quant a criteris de producció i fins a cert punt qualitat dels treballs, encara que pot ser no n'hi hagi per tant com s'ha arribat a dir. La posició que no pot adoptar-se davant d'aquesta situació és la descrita abans, en què resulta políticament incorrecte criticar ni que sigui de forma constructiva cap dels cada vegada més nombrosos treballs presentats cada any, i de cada vegada amb més repercussió entre el públic i ressò social en els mitjans. Sense anar massa lluny, i ja que ha estat el tema detonant d'aquesta reflexió, el lliurament, habitualment mancat d'interès informatiu, dels premis de l'acadè-

mia espanyola del cinema han resultat ser enguany motiu d'una absurda polèmica a compte de vots presumptament comprats en favor d'una de les pel·lícules a concurs. Aquesta situació resulta pràcticament impensable a causa de l'escàs poder real que aquests premis poden exercir sobre el públic, més enllà d'estendre algunes setmanes més la promoció de les pel·lícules candidates, de les quals ja se n'havia parlat tant que un Goya de més o de menys difícilment marcaria grans diferències; la situació dels premis del cinema espanyol queda molt lluny de la dels Oscars de Hollywood, amb reconeguda influència sobre el taquillatge dels premiats a nivell mundial.

Pretendre que la indústria del cinema espanyol es troba a nivell local en una posició de privilegi ni tan sols comparable a la del nord-americà (o a la del francès en el seu país, un exemple quasi aïllat a Europa d'una cinematografia que predica amb l'exemple a ca seva) és un absurd. Pretendre que el cinema espanyol manté un nivell de qualitat mitjà molt més elevat que aquell, un altre, igual d'obvi, però molt menys assumit. Potser passar d'una situació en què el cinema autòcton era denostat de forma generalitzada fora de cercles fidels i sovint poc autoritzats, a una altra de culte indiscriminat només pot semblar un avanç important als promotors d'aquesta situació. Terreny perillós aquest, perquè la política de subvencions i promoció de la Cultura Espanyola (així, amb majúscules) feta des de les altes instàncies de la cultura d'aquest país, les converteix en sospitoses de l'exagerada situació per la qual asseguruen que passa el nostre cinema. No insinuaré, com ha fet qualcú, que el govern espanyol estigui tan pagat dels seus èxits que s'adjudiqui fins i tot els del darrer cinema espanyol, però sí que la seva política hi ha fet efecte, unida a la campanya d'imatge que, disfressada d'opinió contrastada, fan des de mitjans implicats diversos intel·lectuals que tan aviat parlen de cinema com ho fan de cuina o de moda, amb semblat coneixement de causa en tots els casos. S'ha d'admetre, però, que per diversos factors, més reals que els exposats per aquestes personalitats, el cinema espanyol sí que es troba en un moment bastant interessant per preveure avanços significatius en el seu futur. D'una banda,

l'arribada de molts nous i joves directors amb noves idees ve a omplir l'habitual buit creatiu de la vella guàrdia, que, a la vegada, sembla haver recuperat el pols perdut.

D'altra banda, el major rendiment en taquilla de les pel·lícules repercuteix en l'interès dels productors en nous valors que d'altra banda no haurien trobat finançament en un mercat més tancat. Finalment, la noció d'autoria pot trobar-se en pràcticament tot el cinema espanyol, gràcies a la seva condició d'independència dels dictats de l'estricta comercialitat que han degenerat el cinema de gran producció de Hollywood en el que és avui, independència deguda en part a la política de subvencions, que, si bé fa possibles treballs altrament impossibles de realitzar, ha suposat en el seu abús i l'arbitrarietat de la seva concessió que hagin vist la llum certes pel·lícules que mai no haurien d'haver-se fet, especialment mitjançant diners públics.

A propòsit d'aquests fets, els premis Goya d'enguany no podien ser més significatius de la campanya de prestigi que abans esmentava, però també de les bondats que el cinema espanyol, indubtablement, posseeix. La presència equitativa de valors consagrats i joves promeses presents als premis amb treballs de qualitat allunyats finalment del que en temps era considerat una "españolada" (hi ha a la pel·lícula de Trueba una definitiva reflexió sobre aquest concepte) denota un cert equilibri entre la nova onada i la vella guàrdia, pot ser imposat des de fora, però evidenciant en tot cas innegables semblances entre uns i altres (pot ser és un signe del temps, però els darrers treballs de Trueba o Colomo semblen ara més "joves" que les seves primeres obres, mentre que les respectives segones pel·lícules de Fernando León o Alejandro Amenábar semblen qualsevol cosa menys inexpertes).

En tot cas, el que també queda en evidència amb aquests premis és l'escàs sentit del risc de l'Acadèmia, semblant en aquest cas al de la nord-americana en la tria dels "seus" triomfadors. L'absència entre les candidatures de les obres més "radicals" de l'any (des de *Tren de Sombras* a ...) demostra un conservadorisme d'altra banda gens sorprenent, donades les evidents intencions promocionals d'aquests guardons. □